

Després diuen: «No ens atrevim a entrar de ple dins el tema de l'etimologia del mot, ni volem retreure algunes etimologies tan divertides com absurdes que s'esbrinaren sense fonament fa uns anys. Sí volem emperò... [afegir-n'hi una més...]:

»Fer notar als entesos la troballa de la forma *Andratix* (1284) que, pensam, pot ésser una prova de l'origen llatí acabat en *-icius* i el seu equivalent català. Exactament com Tortitx de **Torticius*, Costitx de **Costicius*, Mortitx de **Morticius*, Felanitx de **Foernalicius* que per metàtesi passà a Felanitx, Fornalutx de **Fornalucium*».

La brava troballa! És clar que no hi ha tal «exactament»: *-atx* de *Andratx* sona *-áč* i els noms que ells citen terminen en *-ič*. Els ètimons que donen d'aqueixos noms són tots falsos (llatí imaginari) i tot això ha quedat antiquat temps ha, com indicam en els articles corresponents. És evident que sota aqueixa grafia en *-ix* hem d'entendre l'acostumada notació del so únic de *-š*; aquest *andrátš* no ens ensenya res absolutament de nou ni debilita gens l'etimologia ANTRAS, insegura però no infundada, que suggerí Coromines, *l. c.*

Serà bo, puix que l'etimologia última d'un nom tan important està en debat, de documentar bé el seu quasi homònim de les terres granadines. *'Andaraš* figura ja en Aben Alkhatib († 1374) en el *Mi'yâr Al-Ihtibâr*, i en la seva *Història dels Nassarites* (SIMONET, *Descr. del R. de Granada según los Ár.*, 223, p. 109) com a capital d'una *taa* de beduïns àrabs molt belliscosos. I és sabut que després es documenta sovint en les històries de la guerra de les Alpujarras en el segle XVI, per Hurtado de Mendoza i per Pérez de Hita.

Un altre parònim d'*Andratx*, potser també orientador, trobam en un antic NL navarrès *Anderez* o *Anderaz*, citat en docs. medievals del Monestir d'Iranzu, i ja *Andereci*, NP en datiu en una inscripció de Pamplona, de c. 1080 (*Cartul. de Fanlo*, 106; LACARRA, *Vasconia Med. Hist. y Filol.*, 42; WHATMOUGH, *The Dial. of A. Gaul*, p. 47); que aquests noms navarresos es relliguin amb el mot basc i aquità *ander(e)* 'noia', que amb terminacions flexives apareix com *Anderexo*, *-resse*, *-reseni*, en inscripcions aquitanes i ibèriques, és bastant clar. Hi hagué en fi una Quadra, Creu i Adober de *Ca l'Andrax* (o *Calandrax*?) en el terme de Vilafranca del Penedès i una altra, igual, allí prop, en el de la Granada; aquestes denominacions poden ser secundàries del nom mallorquí, vist el *Cal*, i les menyspreariem del tot si no fos que ja es documenten sis vegades en capbreus locals de 1433 i 1504.

En definitiva, sens gosar descartar-ho del tot, Coromines creu poc probable que hi hagi gaire relació etimològica entre el nom mallorquí i el granadí i el navarrès, si bé hauria estat imprudent d'aclarir-hi els ulls; i continua pensant més aviat en l'etimologia ANTRAS que suggerí en el *DECat*.